

Įstatymas netenka galios 2018-01-01:*Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas**Nr. [XIII-594](#), 2017-07-04, paskelbta TAR 2017-07-13, i. k. 2017-12169**Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 pripažinimo netekusiu galios įstatymas****Suvestinė redakcija nuo 2017-01-01 iki 2017-12-31****Įstatymas paskelbtas: Žin. 2000, Nr. [92-2848](#), i. k. 1001010ISTAI-1996*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS
ĮSTATYMAS**

2000 m. spalio 10 d. Nr. VIII-1996
Vilnius

**I SKYRIUS
VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS TEISINIS STATUSAS**

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Įstatymas nustato Valstybės sienos apsaugos tarnybos statusą, funkcijas, struktūrą, tarnybos organizavimo pagrindus, finansavimą, pareigūnų teises ir pareigas.

1¹ straipsnis. Šio įstatymo sąvokos

1. **Prievarta** – veiklos metodas, kuriuo siekiama įgyvendinti Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba) įgaliojimus ir kuris taikomas, kai nevykdomi Tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus.

2. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute (toliau – Vidaus tarnybos statutas), Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas).

*Straipsnio pakeitimai:**Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173***2 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnyba**

1. Tarnyba yra valstybės institucija, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę, o karo metu – ginkluotųjų pajėgų sudėtyje ginti valstybę.

*Straipsnio dalies pakeitimai:**Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173*

2. Tarnyba priklauso Vidaus reikalų ministerijos valdymo sričiai. Vidaus reikalų ministerija vadovauja valstybės sienos apsaugos politikos įgyvendinimui ir ją kontroliuoja.

3. Tarnyba savo veiklą grindžia teisėtumo, pagarbos žmogaus teisėms ir laisvėms, pareigūno asmens laisvės ir statutinės drausmės derinimo, nuolatinės parengties, viešumo ir konfidencialumo derinimo principais.

4. Vidinis tarnybos organizavimas grindžiamas statutiniais pagrindais. Tarnybos pareigūnų statutiniais santykiams reguliuoti, jų tarnybos stažui, kvalifikacijai bei pareigoms žymėti nustatomi tarnybos pareigūnų specialieji nekariniai laipsniai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

5. *Neteko galios nuo 2013-01-01*

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. [XI-2265](#), 2012-10-02, *Žin.* 2012, Nr. 122-6124 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2265

6. Vykdydama kriminalinę žvalgybą, ikiteisminį tyrimą ir valstybinę migracijos procesų kontrolę, Tarnyba veikia visoje valstybės teritorijoje.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [IX-1420](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1665 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1420

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

Nr. [XI-2265](#), 2012-10-02, *Žin.*, 2012, Nr. 122-6124 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2265

7. Tarnyba ir jos pareigūnai nedalyvauja politinėje veikloje.

8. Tarnyba yra juridinis asmuo, savarankiškas asignavimų valdytojas, turintis atsiskaitomąją sąskaitą banke, antspaudą, vėliavą ir ženklą.

9. Tarnybos pareigūnų profesinė šventė yra birželio 29-oji – Pasieniečio diena.

3 straipsnis. Tarnybos veiklos teisiniai pagrindai

Tarnyba organizuoja ir įgyvendina savo veiklą vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos bei kitais teisės aktais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

4 straipsnis. Tarnybos profesiniai ryšiai

Tarnyba, įgyvendindama savo funkcijas, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis ir panašiomis kitų valstybių tarnybomis.

ANTRASIS SKIRSNIS TARNYBOS FUNKCIJOS IR ĮGALIOJIMAI

5 straipsnis. Pagrindinės Tarnybos funkcijos

1. Tarnyba:

1) saugo valstybės sieną sausumoje, jūroje, Kuršių mariose ir pasienio vidaus vandenyse;

2) laikydamosi Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 5 straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų, atlieka asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, kontrolę;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

3) užtikrina pasienio teisinių režimą ir pagal kompetenciją pasienio kontrolės punktų režimą;

4) dalyvauja įgyvendinant valstybinę migracijos procesų kontrolę;

5) dalyvauja užtikrinant viešąją tvarką ir atlieka kitas įstatymų nustatytas teisėtvarkos funkcijas pasienio ruože;

6) ginkluotųjų pajėgų sudėtyje gina valstybę karo metu;

7) dalyvauja tarptautinių organizacijų ir tarptautinių organizacijų misijų veikloje;

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

8) vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų statutinėms įstaigoms pavestas funkcijas. Tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras (toliau – Vidaus reikalų ministras);

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173

9) palaiko nuolatinę parengtį atnaujinti pasienio tikrinimą prie vidaus sienos.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

Straipsnio punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173

2. Tarnyba atlieka ir kitas teisės aktų jai pavestas funkcijas.

3. Šiame straipsnyje nurodytas funkcijas Tarnyba įgyvendina veikdama viešai ir prireikus vykdydama kriminalinę žvalgybą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-2265](#), 2012-10-02, *Žin.*, 2012, Nr. 122-6124 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2265

6 straipsnis. Tarnybos įgaliojimai saugant valstybės sieną

1. Saugodama valstybės sieną, Tarnyba:

- 1) įrengia ir prižiūri valstybės sienos ženklus, pasienio patrulio taką, inžinerines užtvargas, signalizacijos sistemas (kompleksus), kitus valstybės sienos apsaugos objektus bei įrenginius;
- 2) koordinuoja valstybės institucijų veiklą užtikrinant valstybės sienos teisinį režimą;
- 3) užkardo ir pagal kompetenciją tiria pasienio incidentus;
- 4) neleidžia asmenims ir transporto priemonėms kirsti valstybės sieną nenustatytoje vietoje ir (ar) pasienio kontrolės punktuose nenustatytu laiku;
- 5) nustato bei sulaiko asmenis ir transporto priemones, neteisėtai kirtusius valstybės sieną;
- 6) įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka atlieka ikiteisminį tyrimą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1420](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1665 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1420

7) užtikrina aplinkos apsaugos režimą valstybės sienos apsaugos objektuose;

8) Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nustatytais atvejais keičiasi informacija su kitų valstybių teisėsaugos institucijomis.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2. Saugodama valstybės sieną, tarnyba naudoja reikiamą ginkluotę, technines ir kitas specialiąsias priemones.

7 straipsnis. Tarnybos įgaliojimai atliekant asmenų ir transporto priemonių pasienio kontrolę

1. Atlikdama asmenų ir transporto priemonių pasienio kontrolę, Tarnyba:

- 1) tikrina asmenų bei transporto priemonių dokumentus, daro juose reikiamas žymas;
- 2) tikrina nustatytoje įskaitose, duomenų bazėse ir kituose informacijos šaltiniuose duomenis apie kertančius valstybės sieną asmenis bei transporto priemones;
- 3) išsiaiškina atvykstančių užsieniečių vykimo tikslą, kelionės pobūdį, tikrina, ar atvykstantys užsieniečiai turi pakankamai lėšų pragyventi buvimo Lietuvos Respublikoje metu, ar atitinka kitus Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus įleidimo į Lietuvos Respubliką reikalavimus;
- 4) įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka išduoda užsieniečiams vizas ar kitus leidimus kirsti valstybės sieną;

- 5) tikrina transporto priemones, ar jose nėra pasislėpusių asmenų;
 - 6) atlieka asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, bei gabenamų krovinių radiacinę kontrolę;
 - 7) sulaiko neteisėtai kertančius valstybės sieną asmenis ir transporto priemones;
 - 8) sulaiko, kol bus priimtas atitinkamas sprendimas, asmenis, be leidimo įvežančius ar išvežančius šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias, narkotines, psichotropines, pavojingas ir (ar) kenksmingas medžiagas;
 - 9) įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka taiko administracinės atsakomybės priemones asmenims už pasienio teisinio režimo ir (ar) pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių pažeidimus.
2. Atlikdama asmenų ir transporto priemonių pasienio kontrolę, Tarnyba naudoja technines, o sulaikant asmenis, – ir kitas specialiąsias priemones.

7¹ straipsnis. Tarnybos teisė gauti informaciją

Valstybės ir savivaldybių institucijos, jų įstaigos bei įmonės privalo sudaryti sąlygas Tarnybai neatlygintinai ir netrukdomai naudotis valstybės registrų, kadastrų, klasifikatorių duomenų bankais. Kitais valstybės ir savivaldybių institucijų, jų įstaigų, įmonių, kitų juridinių bei fizinių asmenų duomenų bankais Tarnyba gali naudotis pagal atskiras sutartis, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

Papildyta straipsniu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

7² straipsnis. Duomenų tvarkymas Tarnyboje

1. Tarnyba teisės aktų nustatyta tvarka automatizuotu būdu kaupia ir tvarko duomenis apie asmenis ir transporto priemones, kertančius valstybės sieną.
2. Tarnyba, tvarkydama asmens duomenis, turi teisę naudoti asmens kodą be duomenų subjekto sutikimo.

Papildyta straipsniu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

7³ straipsnis. Asmenų teisė gauti informaciją

1. Asmens prašymu įstatymų nustatyta tvarka Tarnyba privalo pateikti savo tvarkomojoje informacinėje sistemoje turimus duomenis apie šį asmenį, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.
2. Draudžiama teikti Tarnybos informacinėje sistemoje esančius duomenis apie kitus asmenis, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

Papildyta straipsniu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

8 straipsnis. Tarnybos įgaliojimai užtikrinant pasienio teisinį režimą ir pasienio kontrolės punktų režimą

1. Užtikrindama pasienio teisinį režimą, Tarnyba:
 - 1) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos asmenų vykimo į pasienio ruožą ir buvimo jame tvarkos;
 - 2) užkardo krovinių (prekių, vertybių ir kitokių daiktų) gabenimą kontrabanda ne per pasienio kontrolės punktus;
 - 3) užtikrindama valstybės sienos saugumą, kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos gamybinės, ūkinės ar kitokios fizinių ar juridinių asmenų bei įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių, veiklos pasienio ruože tvarkos;
 - 4) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos laivų išplaukimo į teritorinę jūrą, jūros vidaus vandenį, pasienio vandenį bei plaukimo ir buvimo juose tvarkos;
 - 5) užtikrindama valstybės sienos teisinį režimą, dalyvauja kontroliuojant, kaip pasienio ruože naudojami gamtos ištekliai;

6) dalyvauja vykdant paieškos ir gelbėjimo darbus jūroje, Kuršių mariose bei pasienio vidaus vandenynse;

7) kontroliuoja kitų valstybių laivų taikų plaukimą teritorine jūra, persekioja, apžiūri ir sulaiko laivus, pažeidusius nustatytą teisinį režimą teritorinėje jūroje.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2. Pasienio kontrolės punktuose Tarnyba:

1) Vyriausybės nustatyta tvarka užtikrina nepertraukiamą pasienio kontrolės punktų funkcionavimą;

2) kontroliuoja asmenis ir transporto priemones, atvykstančius į pasienio kontrolės punktą;

3) kontroliuoja asmenų buvimą, transporto priemonių eismo tvarką pasienio kontrolės punkto teritorijoje;

4) tarnybos tikslais ar saugumo sumetimais apriboja įėjimą ar įvažiavimą į tam tikrą pasienio kontrolės punkto teritorijos dalį;

5) pasienio kontrolės punkte palaiko viešąją tvarką, užtikrina visuomenės rimtį ir kertančių valstybės sieną asmenų bei punkte dirbančių pareigūnų saugumą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

3. Praleisdama asmenis per pasienio kontrolės punktus, kuriuose nėra muitinės įstaigų, Tarnyba užtikrina, kad vykstantys per šiuos pasienio kontrolės punktus asmenys, gabendami daiktus, už kuriuos imami importo (eksporto) muitai ir kiti mokesčiai ar kuriems taikomi įvežimo (išvežimo) draudimai bei apribojimai, laikytųsi nustatytų šių daiktų įvežimo (išvežimo) normų.

4. Nustačiusi muitų taisyklių pažeidimą ar kontrabandos gabenimo faktą, Tarnyba sulaiko asmenis, transporto priemones ir per sieną gabenamus krovinius, kol bus priimtas atitinkamas įgaliotų institucijų sprendimas.

5. Šiame straipsnyje nustatytus įgaliojimus Tarnyba vykdo laikydamasi Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 5 straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

9 straipsnis. Tarnybos įgaliojimai dėl neteisėtai kirtusių valstybės sieną asmenų

1. Įgyvendindama valstybinę migracijos procesų kontrolę ir laikydamasi Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 5 straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų, Tarnyba:

1) nustato ir įstatymų nustatytam terminui sulaiko visoje valstybės teritorijoje užsieniečius, neteisėtai kirtusius valstybės sieną;

2) nustato neteisėtai kirtusių valstybės sieną užsieniečių asmens tapatybę;

3) užtikrina neteisėtai kirtusių valstybės sieną užsieniečių apsaugą Užsieniečių registravimo centre, kol dėl jų bus priimtas atitinkamas įgaliotų institucijų sprendimas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2. Neteko galios nuo 2013-01-01

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. [XI-2265](#), 2012-10-02, *Žin.* 2012, Nr. 122-6124 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2265

3. Nustatydamą neteisėtai kirtusių valstybės sieną užsieniečių asmens tapatybę, Tarnyba gali naudoti visus reikiamus informacijos šaltinius, iš jų ir esančius užsienyje.

10 straipsnis. Tarnybos įgaliojimai užtikrinant teisėtą pasienio ruožo ir saugomuose objektuose

Užtikrindama teisėtvarą pasienio ruože ir kituose kontroliuojamuose ar saugomuose objektuose, Tarnyba turi Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytas policijos bendrąsias teises ir pareigas.

TREČIASIS SKIRSNIS TARNYBOS ORGANIZAVIMAS

11 straipsnis. Tarnybos organizacinė struktūra

Tarnybą sudaro:

- 1) Tarnybos vadas;
- 2) Tarnybos štabas;
- 3) Tarnybos rinktinės;
- 4) Tarnybos užkardos;
- 5) kiti Tarnybos struktūriniai padaliniai.

12 straipsnis. Vadovavimas Tarnybai

1. Vidaus reikalų ministras vadovauja Tarnybai per Tarnybos vadą. Vidaus reikalų ministras:

- 1) formuoja pagrindines Vyriausybės programos įgyvendinimo kryptis valstybės sienos apsaugos politikos srityje ir kontroliuoja jų vykdymą;
- 2) inicijuoja įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su valstybės sienos apsauga ir Tarnybos veikla, projektų rengimą ir teikia šiuos projektus Vyriausybei;
- 3) *Neteko galios nuo 2016-01-01*

Straipsnio punkto naikinimas:

Nr. [XII-1860](#), 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11019

4) tarnybos vado pavaduotojus į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Vidaus tarnybos statuto nustatyta tvarka;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1860](#), 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11019

5) teikia Vyriausybei tvirtinti Tarnybos nuostatus.

2. Įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytų funkcijų įgyvendinimo būdus ir priemones nustato Tarnybos ir jos struktūrinių padalinių, kuriems pavesta šias funkcijas įgyvendinti, vadovai.

3. Įvedus karo padėtį ar ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) metu Tarnyba priskiriama ginkluotosioms pajėgoms. Vadovavimą Tarnybai kaip sudėtinei valstybės ginkluotųjų pajėgų daliai reglamentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai.

13 straipsnis. Tarnybos vadas

1. Tarnybos vadas yra aukščiausias Tarnybos pareigūnas, vadovaujantis Tarnybai, ją kontroliuojantis ir atsakantis už bendrą struktūrinių padalinių veiklą. Tarnybos vadas yra pavaldus ir atskaitingas tiesiogiai vidaus reikalų ministrui.

2. Tarnybos rinktinėms Tarnybos vadas vadovauja per Tarnybos rinktinių vadus, o centriniais Tarnybos padaliniais – tiesiogiai arba per Tarnybos štabo viršininką ir kitus savo pavaduotojus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

3. Tarnybos vadas į pareigas skiriamas ir iš jų atleidžiamas Vidaus tarnybos statuto nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1860](#), 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11019

4. Neteko galios nuo 2016-01-01

Straipsnio dalies naikinimas:

Nr. [XII-1860](#), 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11019

14 straipsnis. Tarnybos štabas

1. Tarnybos štabas (toliau – štabas) yra Tarnybos centrinis struktūrinis padalinys. Jis padeda Tarnybos vadui užtikrinti vieningą vadovavimą Tarnybos teritoriniams struktūriniams padaliniams.

2. Štabas organizuoja ir kontroliuoja Tarnybos vidinį administravimą.

3. Štabo viršininkas yra Tarnybos vado pavaduotojas, turintis įgaliojimus Tarnybos vidinio administravimo klausimais ir, kai Tarnybos vado nėra, jį pavaduojantis.

4. Štabo ir kitų specialių Tarnybos padalinių funkcijas nustato Tarnybos nuostatai. Vidiniai struktūros vienetai, būtini šių padalinių funkcijoms įgyvendinti, steigiami Tarnybos vado įsakymu.

15 straipsnis. Tarnybos rinktinė

1. Tarnybos rinktinė (toliau – rinktinė) yra struktūrinis Tarnybos padalinys, organizuojantis ir įgyvendinantis Tarnybos funkcijas nustatytoje teritorijoje.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2. Rinktinė yra juridinis asmuo, turintis sąskaitą banke, herbinį antspaudą, vėliavą ir ženklą.

3. Rinktinių skaičių ir jų paskirstymą valstybės teritorijoje nustato Tarnybos nuostatai.

4. Rinktinei tiesiogiai arba per savo pavaduotojus vadovauja rinktinės vadas. Rinktinės vadą ir jo pavaduotojus skiria Tarnybos vadas. Rinktinės vado ir pavaduotojų valdinius įgaliojimus nustato Tarnybos nuostatai.

5. Rinktinės funkcijas nustato Tarnybos nuostatai, o rinktinės struktūrinius padalinius steigia ir jų nuostatus rinktinės vado teikimu tvirtina Tarnybos vadas.

6. Rinktinės vidinį administravimą organizuoja ir kontroliuoja rinktinės štabas. Šio štabo viršininkas yra rinktinės vado pavaduotojas.

16 straipsnis. Tarnybos užkarda

1. Tarnybos užkarda (toliau – užkarda) yra rinktinės struktūrinis padalinys, įgyvendinantis nustatytas valstybės sienos apsaugos funkcijas priskirtoje pasienio ruožo, teritorinės jūros dalyje, jūrų ar oro uoste.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2. Užkardos funkcijas nustato ir veikimo teritoriją priskiria Tarnybos vadas.

3. Užkardai vadovauja užkardos vadas. Jį skiria Tarnybos vadas rinktinės vado teikimu.

16¹ straipsnis. Kiti Tarnybos struktūriniai padaliniai

Tarnybos atskiroms funkcijoms vykdyti gali būti steigiami kiti Tarnybos struktūriniai padaliniai. Šių padalinių funkcijas nustato Tarnybos nuostatai.

Papildyta straipsniu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

17 straipsnis. Tarnybos finansavimas ir kontrolė

1. Tarnyba finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Vyriausiasis asignavimų valdytojas yra Tarnybos vadas.

3. Tarnybai finansuoti gali būti naudojamos ir kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos nebiudžetinės lėšos.

II SKYRIUS TARNYBOS PAREIGŪNO TEISINIS STATUSAS

KETVIRTASIS SKIRSNIS TARNYBOS PAREIGŪNAS

18 straipsnis. Tarnybos pareigūnas

1. Tarnybos pareigūnas (toliau – pareigūnas) yra Lietuvos Respublikos pilietis, priimtas statutiniu valstybės tarnautoju į Tarnybą ir turintis viešojo administravimo įgaliojimus nepavaldiems asmenims.

2. Pareigūnas, dėvintis nustatyto pavyzdžio uniformą ar aprangą, taip pat pateikęs tarnybinį ženklą arba tarnybinį pažymėjimą, turi teisę duoti privalomus vykdyti reikalavimus ir nurodymus kitiems fiziniams, juridiniams asmenims bei įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių.

3. Pareigūnas privalo vykdyti kito aukštesniojo pagal pareigas pareigūno reikalavimus ar nurodymus, jeigu jie nėra žinomai neteisėti. Apie gautą žinomai neteisėtą įsakymą, reikalavimą arba nurodymą būtina nedelsiant pranešti Tarnybos vadui, jį pavaduojančiam pareigūnui arba prokurorui.

4. Pareigūnas turi teisę laikyti, nešioti ir nustatyta tvarka panaudoti šaunamąjį ginklą bei specialiąsias priemones.

19 straipsnis. Pareigūnui taikomi apribojimai

1. Tarnybos pareigūnui neleidžiama:

1) užsiimti veikla, nustatyta Valstybės tarnybos įstatymo 17 straipsnyje, išskyrus Valstybės tarnybos įstatymo 16¹ straipsnyje numatytas išimtis;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

2) būti politinių partijų ar politinių organizacijų nariu, dalyvauti politinėje veikloje;

3) streikuoti;

4) valdyti pagal įgaliojimą bet kokios rūšies įmonės akcijas.

2. Pareigūnas negali priimti dovanų ar paslaugų, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su jo pareigų ėjimu, išskyrus vidaus reikalų sistemos ar kitų valstybės institucijų skirtas premijas ir dovanas, taip pat dovanas ir paslaugas pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su jo pareigomis.

PENKTASIS SKIRSNIS PAREIGŪNŲ ĮGALIOJIMAI

20 straipsnis. Bendrieji pareigūnų tarnybiniai įgaliojimai

Pareigūnai, pagal savo pareigas ir kompetenciją įgyvendindami Tarnybos funkcijas pasienio juostoje, valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio ruože, pasienio kontrolės punktuose, saugomuose objektuose ir teritorijose, teritorinėje jūroje ir pasienio vidaus vandenyse, teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę:

1) tikrinti reikalingus asmenų, transporto priemonių dokumentus, apžiūrėti transporto priemones, o vietose, kur nėra muitinės įstaigų, tikrinti krovinių dokumentus;

2) atlikti asmens apžiūrą bei daiktų patikrinimą, sulaikyti asmenis, įtariamus pažeidus valstybės sienos kirtimo taisyklės, muitų, pasienio ruožo ar pasienio kontrolės punkto režimą, pristatyti pažeidėjus į Tarnybos, policijos tarnybines patalpas ar seniūnijas kaimo vietovėse asmenybei nustatyti ir administracinio teisės pažeidimo protokolui surašyti;

3) kviesti į Tarnybos, policijos arba kitų teisėsaugos institucijų tarnybines patalpas asmenis ir gauti jų paaiškinimus dėl jiems žinomų neteisėto valstybės sienos kirtimo, pasienio kontrolės

punktų veiklos taisyklių pažeidimų aplinkybių, o jeigu kviečiami asmenys be svarbios priežasties neatvyksta, juos atvesdinti;

4) persekioti valstybės sienos pažeidėjus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ir juos sulaikyti;

5) persekiodami asmenis, įtariamus padarius nusikalstamą veiką, nusikaltėlius, besislepiančius nuo teisėsaugos institucijų, taip pat siekiant užkirsti kelią daromoms nusikalstamoms veikoms, bet kuriuo paros metu įeiti į piliečių gyvenamąsias ir ūkines, įmonių, įstaigų, organizacijų ir bendrovių patalpas, sustabdyti transporto priemones ir patekti į jas. Atsisakius paklusti, Tarnybos pareigūnai turi teisę jėga atidaryti patalpas ir transporto priemones. Ši teisė taip pat suteikiama stichinių nelaimių ir katastrofų atvejais. Apie tokius veiksmus nedelsiant pranešama prokuratūrai;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [IX-1420](#), 2003-04-03, *Žin.*, 2003, Nr. 38-1665 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1420

6) persekiodami ir sulaikydami valstybės sienos pažeidėjus, atremdami ginkluotą įsiveržimą į šalies teritoriją, panaudoti fiziniams ir juridiniams asmenims bei įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių, priklausančias ryšių priemones ir transportą;

7) laikinai apriboti arba nutraukti susisiekimą per valstybės sieną dėl stichinių nelaimių, pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų ar jų sukėlėjų įvežimo ir išplitimo arba įgyvendinant karantino priemones, vykdant pasienio paieškos operacijas ir kitais ypatingais atvejais;

8) išduoti vizas arba leidimus kirsti valstybės sieną, kelionės dokumentuose, suteikiančiuose teisę asmenims kirsti valstybės sieną, daryti reikiamas žymas, prireikus juos laikinai paimti, paimti svetimus ir suklaidotus dokumentus;

9) tarnybos tikslais laikinai apriboti asmenų judėjimą į Tarnybos kontroliuojamas vietas ir teritorijas;

10) veikti teritorijoje (sausumoje, vandenyse), neatsižvelgiant į nuosavybės teisę ir jos rūšį, lydėti laivus, kitas transporto priemones ir būti jose;

11) tarnybos tikslais, nepažeidžiant asmens privataus gyvenimo neliečiamumo, fotografuoti, daryti garso arba vaizdo įrašus;

12) reikalauti ir neatlygintinai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų informaciją, reikalingą valstybės sienos apsaugai vykdyti;

13) panaudoti šaunamuosius ginklus bei specialiąsias priemones;

14) skatinti fizinius ir juridinius asmenis bei įmones, neturinčias juridinio asmens teisių, suteikusius Tarnybai veiksmingą pagalbą.

21 straipsnis. Pareigūnų įgaliojimai įgyvendinant Tarnybos funkcijas jūroje

1. Tarnybos laivo vadas, užkardos, kurios veikimo teritorija yra teritorinėje jūroje ir pasienio vidaus vandenyse, pamainos vyresnysis teritorinėje jūroje ir pasienio vidaus vandenyse turi teisę:

1) pasiūlyti bet kurio laivo kapitonui iškelti laivo priklausomybės valstybės vėliavą, jeigu ji neiškelta;

2) paklausti bet kurio laivo kapitono, koku tikslu jis įplaukė į Lietuvos Respublikos teritorinius vandenis;

3) pasiūlyti bet kurio laivo kapitonui pakeisti kursą, jeigu jis plaukia į rajoną, kuriame uždrausta plaukioti, arba plaukia kursu, kurio laikantis galima pažeisti nustatytą plaukimo režimą;

4) priversti laivo kapitoną pasukti laivą į nurodytą uostą, jeigu laivo kapitonas nevykdo pateiktų reikalavimų, lydėti arba buksyruoti sulaikytą laivą.

2. Tarnybos laivo vadas, užkardos, kurios veikimo teritorija yra teritorinėje jūroje ir pasienio vidaus vandenyse, pamainos vyresnysis turi teisę organizuoti laivo sustabdymą ir apžiūrą, jeigu:

1) laivas plaukia neišskėlęs vėliavos ar neturi kitų aiškių atpažinimo ženklų, neatsako į paklausimo signalus;

2) nevykdomas reikalavimas pakeisti kursą arba kitaip pažeidžiami visuotinai pripažinti

taikiam plaukimui teritorinė jūra taikomi tarptautinės teisės reikalavimai;

3) laivas yra rajone, kuriame uždrausta plaukiooti;

4) laivas neteisėtai žvejoja, vykdo ūkinę, komercinę arba kitą veiklą, pažeisdamas Lietuvos Respublikos, Europos Sąjungos teisės aktų nustatytą tvarką ar kitas tarptautinės teisės normas;

5) išlaipinami arba įlaipinami žmonės, iškraunamos arba pakraunamos prekės (daiktai) nenustatytose vietose arba nustatytose vietose, bet neleistinu būdu arba be atitinkamo leidimo, nuleidžiamos į vandenį plaukiojimo priemonės, pakeliami į orą arba priimami į laivą orlaiviai;

6) įgulos nariai arba laive esantys keleiviai gadina navigacinius ženklus, ryšių kabelius, Lietuvos Respublikai priklausančius objektus bei įrangą, esančius jūros dugne, povandeninėje jos dalyje arba vandens paviršiuje;

7) laivas teršia aplinką kenksmingomis žmonių sveikatai, vandens florai ir faunai atliekomis arba medžiagomis;

8) laivas pažeidžia taikaus plaukimo teritorinė jūra, plaukimo ir buvimo joje tvarką bei vykdo kitą su taikiu plaukimu nesuderinamą veiklą.

3. Tarnybos laivo vadas, užkardos, kurios veikimo teritorija yra teritorinėje jūroje ir pasienio vidaus vandenyse, pamainos vyresnysis turi teisę organizuoti kitos valstybės laivo sustabdymą, siekdami sulaikyti asmenį arba atlikti ikiteisminį tyrimą dėl nusikalstamos veikos, padarytos laivo plaukimo metu, kai:

1) nusikalstamos veikos padariniai yra susiję su Lietuvos Respublikos ar asmenų interesais;

2) padaryta ar daroma nusikalstama veika trikdo Lietuvos Respublikos viešąją tvarką arba pažeidžia taikaus plaukimo teritorinė jūra tvarką;

3) tokios priemonės yra reikalingos, kad būtų užkirstas kelias neteisėtai ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, narkotinių, psichotropinių, pavojingų ir (ar) kenksmingų medžiagų apyvartai;

4) to prašo įplaukusio į Lietuvos Respublikos teritorinę jūrą laivo kapitonas arba laivo registravimo valstybės diplomatinis atstovas, arba konsulinis pareigūnas.

4. Tarnybos laivo vadas turi teisę sustabdyti ar sulaikyti kitos valstybės laivą, jei:

1) laivas, plaukdamas per Lietuvos Respublikos teritorinę jūrą, prisiėmė civilinius teisinius įsipareigojimus ar civilinę atsakomybę arba tokie įsipareigojimai ar atsakomybė jam yra taikomi;

2) reikia priverstinai įvykdyti teismo sprendimą ar areštuoti laivą po to, kai jis paliko vidaus vandenį.

5. Apie sulaikytą kitoje valstybėje įregistruotą laivą nedelsiant informuojama Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija.

6. Tarnybos laivo vadas turi teisę persekioti ir sulaikyti laivą už Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ribų, kol jis įplauks į savo valstybės arba trečiosios valstybės teritorinę jūrą, jeigu Tarnyba arba kitos kompetentingos valstybės institucijos turi pagrindą manyti, kad laivas pažeidė Lietuvos Respublikos įstatymus, o bandymas sustabdyti laivą prasidėjo Lietuvos Respublikos teritorinėje jūroje, gretutinėje zonoje (tais atvejais, kai persekiojimas susijęs su gretutinės zonos teisinio režimo pažeidimu) ir buvo nenutrūkstamai persekiojamas.

7. Tarnybos laivo arba orlaivio vadas laivams stabdyti naudoja tarptautinį radijo ryšį, šviesos signalus, tarptautinį garsinį signalų kodą, pirotechninius signalus, ultratrumpųjų radijo bangų kanalą, laivo vėliavas, signalines raketas, signalinius šviesos prietaisus ir kitas įmanomas priemones ir būdus, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją ir oro sąlygas.

8. Pagal sustabdyto laivo apžiūros rezultatus Tarnybos laivo vadas gali leisti laivui plaukti (būti) arba pasiūlyti išplaukti iš Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ar vidaus vandens, arba laivą sulaikyti.

9. Kiekvieną kartą sustabdžius arba sulaikius laivą bei atlikus laivo apžiūrą ne pasienio kontrolės punkte, dėl to yra surašomas protokolas lietuvių ir anglų kalbomis. Protokolas anglų kalba nesurašomas, kai laivo kapitonas yra Lietuvos Respublikos pilietis. Protokolą pasirašo jį surašęs tarnybos vado įgaliotas pareigūnas ir laivo kapitonas. Vienas protokolo egzempliorius yra

įteikiamas laivo kapitonui. Laivo kapitonas gali bet kuria kalba įrašyti į protokolą savo pastabas ir paaiškinimus arba išdėstyti tai atskirame rašte.

10. Pareigūnai turi ir kitų įstatymų, įstatymų lydimųjų aktų ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių nustatytų teisių.

11. Šio straipsnio 1 dalies 4 punkte, 2–4 ir 6 dalyse nurodytos priemonės negali būti taikomos užsienio valstybių karo laivams ar laivams, naudojamiems nekomerciniais tikslais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, *Žin.*, 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

22 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Pareigūnas šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka vykdydamas pareigas gali panaudoti prievartą. Pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atvejais ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinėms pareigoms įvykdyti. Pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3, 4 dalyse arba šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais.

3. Fizinę prievartą pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

1) saugodamasis ar siekdamas apsaugoti kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;

2) kai asmenys vengia vykdyti teisėtus pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi);

3) atremdamas kėsiniąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias priemones, ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;

4) atremdamas statinių (įskaitant patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį arba kai turimais duomenimis jose gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas;

6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį (tarnybinio būtinumo atvejais);

7) užkirsdamas kelią administraciniams nusižengimams ar nusikalstamoms veikoms.

4. Pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

1) prieš agresyvius ar linkusius žaloti asmenis;

2) konvojuodamas arba pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą administracinius nusižengimus ar nusikalstamas veikas padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę šią blokuodamas. Kai stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone taranuoti stabdomą transporto priemonę. Jei pareigūnas, vairuojantis transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po šių veiksmų nedelsdamas turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Pareigūnas turi teisę kaip specialiąją priemonę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių keliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmens, prieš kurį naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Kai nėra neišvengiamo pavojaus pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, specialiąsias priemones (išskyrus antrankius, asmenų sulaikymo, surišimo ar tramdymo priemones ar įrankius) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenį, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jie neįgalūs;
- 2) prieš asmenį, jei pareigūnui yra žinoma, kad jie turi neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jei akivaizdu arba pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jei jų išvaizda atitinka amžių.

8. Pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėles pavojų asmeniui gyvybei ar sveikatai, turi suteikti asmeniui reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą ir imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jei tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą sveikatos sutrikdymą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

10. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173

23 straipsnis. Šaunamųjų ginklų ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamieji ginklai ar sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina ir kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmeniui gyvybei ar sveikatai.

2. Pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenį:

- 1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;
- 2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinį ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinį įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ar jų teritorijų ir ypatingą strateginę reikšmę ar strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įrenginių ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, kuris savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Pareigūnas, nekeldamas tiesioginio pavojaus asmeniui gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jei kyla neišvengiamas pavojus pareigūno arba kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, pareigūnas privalo įspėti apie šį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti teisėtus reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų pareigūno arba kito asmens gyvybei ar sveikatai arba kai toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Pareigūnas, nekeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenį. Be to, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmeniui gyvybei, pareigūnas turi teisę sprogmenis panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekdamas į

patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti pavojų asmens gyvybei ar sveikatai keliantys nusikalstami veiksmai.

7. Kai nėra neišvengiamo pavojaus pareigūno arba kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei ir sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, turi suteikti asmeniui reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą ir imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jei tai lėmė asmens mirtį arba sveikatos sutrikdymą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su šaunamojo ginklo ar sprogmenų naudojimu. Pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

10. Šio straipsnio 1, 2, 3 dalių ir 7 dalies 1 punkto nuostatos netaikomos tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173

24 straipsnis. Ginkluotės panaudojimas persekiojant laivus jūroje

1. Tarnybos laivo vadas laivo ginkluotę prieš persekiojamą laivą (išskyrus užsienio valstybėms priklausančius karo laivus ar laivus, naudojamus nekomerciniais tikslais) gali panaudoti tik išimties tvarka po to, kai visos galimos priemonės panaudotos ir panaudotų priemonių nepakanka laivui sustabdyti arba priversti paklusti. Šiuo atveju Tarnybos laivas iššauna perspėjamąjį šūvį į orą, o paskui į vandenį laivo priekyje ir gale po vieną šūvį. Jei ir po to laivas nesustoja, Tarnybos laivas turi teisę jį apšaudyti.

2. Naudojant ginkluotę prieš laivą, nesiekama jo paskandinti.

25 straipsnis. Pareigūnų bendrosios pareigos

1. Tarnybos pareigūnas, įgyvendindamas šiame įstatyme nustatytas Tarnybos funkcijas saugant valstybės sieną ir atliekant pasienio kontrolę, privalo:

1) gavęs pranešimą apie daromą nusikalstamą veiką ar kitokį teisės pažeidimą arba pats būdamas įvykio liudininku, imtis neatidėliotinių priemonių užkirsti kelią daromam nusikaltimui ar kitam teisės pažeidimui, įvykio vietai apsaugoti, nusikalstamos veikos liudininkams nustatyti, sulaikyti ir pristatyti į Tarnybos ar policijos įstaigą asmenį, padariusį nusikalstamą veiką arba administracinę teisės pažeidimą, ir pranešti apie tai Tarnybos ar policijos įstaigai;

2) užtikrinti sulaikyto ar pristatyto į Tarnybos įstaigą asmens teises ir teisėtus interesus, suteikti neatidėliotiną medicinos pagalbą asmeniui, nukentėjusiam nuo teisės pažeidimo ar esančiam bejėgiškos būklės;

3) imtis visų galimų priemonių asmens, valstybės, visuomeninių ar kitų organizacijų turtui gelbėti stichinių nelaimių, katastrofų, avarijų bei kitų ypatingų situacijų atvejais;

4) vykdydamas tarnybines pareigas, prisistatyti. Asmens reikalavimu Tarnybos pareigūnas privalo pateikti tarnybinį ženklą ar pažymėjimą;

5) laikyti paslapyje konfidencialią informaciją, jeigu ko kito nereikalauja tarnybinės pareigos ar teisės.

2. Vykdydamas savo pareigas, Tarnybos pareigūnas privalo gerbti ir ginti žmogaus orumą, užtikrinti ir saugoti jo teises bei laisves.

26 straipsnis. Pareigūnų atsakomybė

1. Pareigūnams už neteisėtus veiksmus įstatymų nustatyta tvarka gali būti taikomos drausminės, administracinės, materialinės arba baudžiamosios atsakomybės priemonės.

2. Pareigūnai neatsako už turtinę ir fizinę žalą, padarytą įstatymo pažeidėjui, kuris sulaikymo metu nepakluso arba priešinosi pareigūnams, vykdančioms tarnybinę pareigą, jeigu tuo nebuvo pažeisti tarnybiniai įgaliojimai ir peržengtos sulaikymo teisėtumo ribos.

3. Žinomai neteisėto įsakymo, reikalavimo ar nurodymo vykdymas pareigūnų nuo atsakomybės neatleidžia.

4. Jeigu pareigūnai pažeidė asmens teises ar teisėtus interesus, padarė asmeniui materialinę žalą, šios teisės turi būti atkurtos, o materialinė žala atlyginta.

5. Žalą, kurią fiziniams, juridiniams asmenims ar įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių, padarė pareigūnai, vykdydami tarnybinę pareigą, atlygina valstybė įstatymų nustatyta tvarka.

III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27 straipsnis. Tarnybos pareigūnų tarnybinės uniformos, skiriamieji ženklai, specialieji laipsniai, pareigūnų pažymėjimai ir socialinės garantijos

1. Tarnybos pareigūnai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dėvi pasienio policijos pareigūnų uniformas su skiriamaisiais ženklais tol, kol Vyriausybė ar jos įgaliota institucija patvirtins Tarnybos pareigūnų tarnybinę uniformą bei skiriamuosius ženklus.

2. Tarnybos pareigūnams paliekami iki reorganizacijos jų turėti specialieji laipsniai.

3. Įsigaliojus šiam įstatymui, pasienio policijos pareigūnų pažymėjimai lieka galioti iki jų galiojimo termino pabaigos, bet ne ilgiau kaip vienerius metus.

4. Tarnybos pareigūnams taikomos policijos pareigūnų socialinės garantijos.

28 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių galiojimas

Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje nustatytos kitokios nuostatos negu šiame įstatyme, taikomos tarptautinės sutarties nuostatos.

29 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo:

1) reorganizuoja Pasienio policijos departamentą prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos į Valstybės sienos apsaugos tarnybą prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos;

2) parengia ir pateikia Seimui įstatymų projektus, taip pat patvirtina ar pakeičia kitus teisės aktus, reikalingus šio įstatymo nuostatomis įgyvendinti.

30 straipsnis. Netekęs galios teisės aktas

Įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos policijos įstatymo, Lietuvos Respublikos laikinojo krašto apsaugos prievolės įstatymo ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymo pakeitimo ir papildymo“ (Žin., 1994, Nr. [53-994](#)).

31 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. lapkričio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos valstybės sienos
apsaugos tarnybos įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 562/2006, nustatantis taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL 2006 L 105, p. 1).

Papildyta priedu:

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1420](#), 2003-04-03, Žin., 2003, Nr. 38-1665 (2003-04-24), i. k. 1031010ISTA0IX-1420

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 2, 6, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2575](#), 2004-11-11, Žin., 2004, Nr. 171-6321 (2004-11-26), i. k. 1041010ISTA0IX-2575

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 21 straipsnio 11 dalies pripažinimo netekusia galios įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1017](#), 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-491 (2007-01-30), i. k. 1071010ISTA00X-1017

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 2, 3, 5, 6, 8, 9, 13, 15, 16, 19, 21, 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo 1(1), 7(1), 7(2), 7(3), 16(1) straipsniais ir priedu įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-2265](#), 2012-10-02, Žin., 2012, Nr. 122-6124 (2012-10-20), i. k. 1121010ISTA0XI-2265

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo 2, 5 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1860](#), 2015-06-25, paskelbta TAR 2015-07-07, i. k. 2015-11019

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-2370](#), 2016-05-19, paskelbta TAR 2016-05-27, i. k. 2016-14173

Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos tarnybos įstatymo Nr. VIII-1996 1-1, 2, 5, 22 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymas